

Brasilien: Hundratusentals i strejkvåg mot regeringens politik

Sedan en tid tillbaka drar en sällan skådad strejkvåg fram över Brasilien. Majoriteten av strejker riktar sig direkt mot regeringens politik och frågan är om den kan klamra sig kvar fram till de planerade valen i oktober.

Den för regeringen allvarligaste konflikten är lastbilschaufförernas strejker och blockader av vägar som riktar sig mot de kraftigt stigande bränslepriserna. Såväl de stora transportföretagen, småföretagare och vanliga anställda är indragna och i många stycken fått hela ekonomin att stanna upp.

Samma kategori var också en viktig del av den rörelse för att avsätta den folkvalda presidenten Dilma Rousseff från Arbetarpartiet (PT) 2016. Bakom en rökridå av formella budgettekniska fel avsattes Dilma av parlamentet till förmån för vicepresidenten Michel Temer, vars regering omedelbart satte igång en rad dramatiska budgetnedskärningar, kraftiga försämringar av arbetsrätten, etc.

En av de viktigaste åtgärderna var den uttalade ambitionen att privatisera den statliga oljefjätten Petrobras. Som ett led i detta började regeringen och Petrobras ledning succesivt höja bränslepriserna. Som egen stor oljeproducent har regeringarna i Brasilien kunnat själva bestämma priserna, men nu var det ?världsmarknadspriser? som skulle gälla. Ytterligare en faktor är att världsmarknadspriserna sätts i dollar och den brasilianska valutan Real har rasat gentemot dollarn. Resultatet är att priset på en liter diesel stigit från 2.30 Real 2016 till över 5 Real 2018 och ökningarna kommer att fortsätta. (I dagens växelkurs är 5 Real ungefär lika med 13 svenska kronor. En liter diesel kostar ca 16 kronor i Sverige.)

Regeringens försök att ?lösa? konflikten har varit att göra meningslösa överenskommelser med en eller flera ?representanter? för chaufförerna omväxlande med att skicka polis och militär mot blockaderna. (Något som Dilmans regering inte gjorde 2016.) Den mest långtgående innebar att priset på diesel (inte på bensin eller på hushållsgas) i en månad skulle sänkas med 0.47 Real för att sedan återgå till det ?normala?.

En strejk- och blockadrörelse som innehåller både stora åkare, småföretagare och anställda innehåller givetvis alla naturliga motsättningar som existerar mellan arbetarklassen, småföretagarna och de stora åkeriföretagens ägare. Politiskt har detta yttrat sig i att den rörelse som förespråkar upprättandet av en ny militärdiktatur i landet växt sig allt starkare.

Anhängarna av en militärdiktatur var även närvarande i rörelsen mot Dilma 2016, men mer som några ostämnda instrument i en större orkester, där ?kampen mot PT:s korruption? var det genomgående temat och hur bra allt skulle bli bara Dilma avsattes. Nu blev det inte så. Om nu Dilmans (och tidigare Lulas) regeringar varit korrupta, så var det ingenting mot den maffia som nu tog över. Och i besvikelsen över att den ljusnande framtiden uteblev har många i den relativt sett välbeställda medelklassen valt att sätta sin tillit till militären.

Den öppet diktaturhyllande presidentkandidaten Jair Bolsonaro samlar mellan 15 och 20 procent i opinionsundersökningarna och är därmed tvåa efter den överlägset ledande ? och fängslade ? Lula med ca 35 procent.

En del av strejkrörelsen har också öppet propagerat för att militären skall ta över, medan framför allt de fackliga organisationerna bland chaufförerna är helt emot. Ett krav som kommit att avskilja huvuddelen av chaufförerna från den reaktionär högern är frågan om minimitaxa för frakt. Särskilt smååkarna är i desperat behov av att ha ett lägstapris eftersom de hela tiden råkar ut för prisdumpning, inte minst från de större bolagen. Framför allt de stora jordbruksföretagen har förklarat att de inte accepterar något sådant och de har ett betydligt större inflytande över regeringen än chaufförerna. För diktaturanhängarna som Jair Bolsonaro är det inte heller aktuellt med något lägstapris eftersom det snarare är ett extremt nyliberalt ekonomiskt program som står på dagordningen. Följaktligen har Bolsonaro gått från att ?stödja? strejkrörelsen till att nu uppmana till en återgång till arbetet.

Den progressiva delen av chaufförerna har också stärkts betydligt genom den strejk som oljearbetarna vid Petrobras inlett och som är ett direkt stöd för kravet på sänkta bränslepriser och mot varje försök att privatisera bolaget. Regeringen har svarat oljearbetarna med att gå till domstol och domstolen har också utfärdat ett förbud mot strejken som varande ?politisk?.

Oljearbetarnas strejk inleddes den 30 maj.

I delstaten Para i norra Brasilien strejkar de offentliganställda lärarna. Bankanställda över hela landet förbereder strejker. Nära 8.000 metallarbetare vid Mercedes-Benz strejkade i en vecka mot försök att införa försämringar och för reallöneökningar. Kommunalt anställda tjänstemän, sopåkare, tunnelbanepersonal, brevbärare, byggnadsarbetare, busschaufförer; 100.000-tals arbetare som går ut i kortare eller längre strejker mot de försämringar som regeringens politik medför, mot privatiseringar och för reallöneökningar.

För den socialistiska vänstern är situationen klar; den samlade fackliga rörelsen och all progressiva krafter i förening skulle kunna fälla regeringen idag. Något som de stora fackliga centralorganisationerna inte vill göra. Dels för att några direkt stöder Temer och hans band av gangsters och andra för att de ängsligt väntar på varje ord från den fängslade Lula.

Den politiska situationen utvecklas mycket snabbt i landet just nu och varje dag medför något nytt. Striden är inte på något sätt avgjord än även om det är uppenbart att en redan svag regering snabbt försvagas ytterligare samtidigt som det politiska fältet är satt i snabb omgruppering mellan de mest progressiva och de mest reaktionära krafterna.

Göran Kärman